

Onderwerp Verlengen regionaal beleidskader Opvang, wonen en herstel en voortgangsrapportage en bijstelling uitvoeringsprogramma Opvang, wonen en herstel	
Nummer	2020/491429
Portefeuillehouder	Meijs, M.-Th.
Programma/beleidsveld	2.3 Opvang, wonen en herstel
Afdeling	MO
Auteur	Leensen, S.A.D.
Telefoonnummer	023-5114532
Email	sadleensen@haarlem.nl
Kernboodschap	Het college stelt de gemeenteraad voor om het regionale beleidskader Opvang, wonen en herstel 2017-2020 te verlengen tot aan de start van de doordecentralisatie van de taken beschermd wonen en maatschappelijk opvang (beoogde start is 1 januari 2022). Op het moment dat er meer duidelijkheid is verschaft vanuit het rijk over de financiële en praktische kaders van de doordecentralisatie, kan het college met de regiogemeenten en betrokken partners gezamenlijk de regionale kaders opstellen en voorleggen aan de gemeenteraad. Het rijk is voornemens om de taken beschermd wonen en maatschappelijke opvang door te decentraliseren naar alle individuele gemeenten. De gemeente Haarlem is nu als centrumgemeente verantwoordelijk voor deze taken in de regio IJmond, Zuid Kennemerland en Haarlemmermeer. Het gaat om zeer kwetsbare burgers en ruim 50 miljoen euro op jaarbasis. Het doel van de doordecentralisatie is dat gemeenten meer ruimte krijgen om, op basis van hun lokale situatie, zorg op maat en dichtbij voor hun meest kwetsbare inwoners te organiseren. De praktische en financiële uitwerking van de doordecentralisatie is nog door zoveel onduidelijkheden omringd, dat- ondanks nauwe en intensieve samenwerking tussen de regio gemeenten - een herzien regionaal beleidskader, vast te stellen in alle 8 gemeenten, niet haalbaar is. De uitgangspunten uit het huidige beleidskader sluiten nog steeds aan bij de huidige landelijke en regionale situatie, en de ambities zijn nog steeds van kracht. De uitvoering van dit beleidskader wordt wel aangepast naar aanleiding van ontwikkelingen in en signalen over de taken beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de afgelopen jaren. Het College stelt hiervoor het uitvoeringsprogramma Opvang, wonen en herstel bij. Het actieplan

Besluit Raad d.d. (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: Het verlengen van het regionale beleidskader Opvang, wonen en herstel 2017-2020 tot aan de start van de doordecentralisatie (beoogde start is 1 januari 2022). de griffier, de voorzitter,
--	--

1. Inleiding

De gemeente Haarlem is als centrumgemeente verantwoordelijk voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor de regio IJmond, Zuid Kennemerland en Haarlemmermeer. Het gaat om zeer kwetsbare burgers en ruim 50 miljoen euro op jaarbasis. Het rijk heeft de intentie om deze middelen uit te keren aan alle gemeenten. Het doel van de doordecentralisatie is dat gemeenten meer ruimte krijgen om, op basis van hun lokale situatie, zorg op maat en dichtbij voor hun meest kwetsbare inwoners te organiseren. U bent met de informatie brieven (2019/10920) en (2019/990922) geïnformeerd over de stand van zaken doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijk opvang. Het Rijk heeft de doordecentralisatie van beschermd wonen een jaar uitgesteld naar 2022, voor maatschappelijke opvang is dit zelfs uitgesteld naar 2026.

In 2016 heeft de raad van Haarlem het regionale beleidskader Opvang wonen en herstel vastgesteld tot en met 2020 (2016/324154). Beoogd resultaat was een integrale inrichting van de regionale taken beschermd wonen, maatschappelijk opvang en vrouwenopvang binnen het sociaal domein, zodanig dat alle cliënten maatschappelijke opvang, beschermd wonen en vrouwenopvang zo volwaardig mogelijk zullen wonen met herstelondersteuning gericht op inclusie, burgerschap, participatie, zelfredzaamheid en informele steun in de lokale omgeving en de benodigde ondersteuning betaalbaar en toekomstbestendig is.

Het beleidskader zet in op drie actielijnen; een preventie offensief, een hersteltraject op maat en zelfstandig thuiswonen versterkt. Vervolgens schetst het uitvoeringsprogramma Opvang wonen en Herstel (2017/131203) de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het beleidskader. Langs de drie lijnen zijn in het uitvoeringsprogramma tien verschillende deelprojecten benoemd. Het beleidskader en het uitvoeringsprogramma is in nauwe samenwerking met de regiogemeenten en met de betrokken partners tot stand gekomen.

De voorbereidingen op de doordecentralisatie vraagt wederom om een intensieve samenwerking met regiogemeenten en partners. Niet alleen zijn de regiogemeenten door het Rijk verplicht om

regionaal samen te blijven werken, deze samenwerking is ook noodzakelijk om het voorzieningen niveau op regionaal niveau kwalitatief hoogstaand en betaalbaar te houden.

Een van de opgaven is om met alle betrokken partners een nieuw en verbeterd beleidskader te ontwikkelen. Het vaststellen van een regionaal beleidskader en ook de strategische keuzes voor de intergemeentelijke samenwerking na de doordecentralisatie is een bevoegdheid van de raden van alle 8 gemeenten. Het uitstel van de doordecentralisatie, het uitstel van een nieuwe landelijke verdeelmodel en de vertraging met betrekking tot de voorbereidingen van de overgang van de cliënten naar de Wet langdurige zorg (Wlz), leidt tot teveel onduidelijkheden om op dit moment met elkaar een herzien beleidskader op te stellen. Het rijk heeft aangekondigd eind 2020 meer duidelijkheid te verschaffen.

Het huidige beleidskader loopt tot 2020 en het college stelt voor om het beleidskader te verlengen tot aan de start van de doordecentralisatie, beoogde ingangsdatum 1 januari 2022. Zodra duidelijk is hoe de doordecentralisatie financieel en praktisch uitpakt, kan gezamenlijk invulling gegeven worden aan een herzien beleidskader. De start van de doordecentralisatie is immers het moment voor de ingangsdatum van een nieuw regionaal beleidskader. Op dat moment zijn ook alle 8 gemeenten daadwerkelijk verantwoordelijk voor deze taken.

De uitgangspunten uit het huidige beleidskader sluiten nog steeds aan bij de huidige landelijke en regionale situatie, en de ambities zijn nog steeds van kracht. Het beleidskader biedt voldoende ruimte om innovaties en verbeteringen in de keten mee te nemen en verder te ontwikkelen. Het college heeft hiertoe een voortgangsrapportage en tevens een bijstelling van uitvoeringsprogramma Opvang, wonen en herstel opgesteld. In deze bijstelling zijn de ontwikkelingen in en signalen over de taken beschermd wonen en maatschappelijke opvang opgenomen. Het actieplan maatschappelijke Opvang, in maart 2020 door het college vastgesteld, is hier nauw mee verwant. In het najaar van 2020 ontvangt de raad een actieplan voor de besteding van de extra middelen “brede aanpak dak- en thuisloosheid, zoals recent in de meicirculaire 2020 bekend is gemaakt. Voor de regio IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer ontvangt de gemeente €521.184,- verdeeld over 2 jaar.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. het verlengen van het regionale beleidskader Opvang, wonen en herstel 2017-2020 tot aan de start van de doordecentralisatie (beoogde start is 1 januari 2022).

3. Beoogd resultaat

Een integrale inrichting van de regionale taken beschermd wonen, maatschappelijk opvang en vrouwenopvang binnen het sociaal domein, zodanig dat alle cliënten maatschappelijke opvang, beschermd wonen en vrouwenopvang zo volwaardig mogelijk zullen wonen met herstelondersteuning gericht op inclusie, burgerschap, participatie, zelfredzaamheid en informele steun in de lokale omgeving en de benodigde ondersteuning betaalbaar en toekomstbestendig is.

4. Argumenten

Het huidige beleidskader past binnen bestaand regionaal beleid transformatie van het sociaal domein

De taken op het terrein van beschermd wonen en maatschappelijke opvang worden regionaal georganiseerd en afgestemd. Dit beleidskader past binnen de door regiogemeenten transformatieprogramma's sociaal domein. Dit beleidskader past binnen de regionale doelstellingen – het versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid en uitstroom naar zelfstandig (begeleid) wonen van mensen met een psychiatrische achtergrond - . Alle betrokken partijen hebben de afgelopen jaren invulling gegeven aan de drie ambities: een preventief offensief, een hersteltraject op maat en zelfstandig thuiswonen versterkt. De beweging naar zo volwaardig mogelijk kunnen wonen met herstelondersteuning gericht op inclusie, burgerschap, participatie, zelfredzaamheid en informele steun in de lokale omgeving is ingezet, maar heeft de komende jaren nog alle aandacht en inzet nodig.

Praktische en financiële duidelijkheid over de doordecentralisatie is noodzakelijk om invulling te geven aan de doorcentralisatie

Samenwerking tussen gemeenten en partners is noodzakelijk voor het realiseren van aansluiting op lokaal beleid en aansluiting in de gehele keten. De (gevolgen van) doorcentralisatie vraagt om een nieuw actief traject om met alle partijen – gemeenten, zorgorganisaties, cliënten, woningcorporaties – tot een nieuw regionaal beleidskader te komen. De praktische en financiële uitkomsten van de doordecentralisatie zijn echter nog ongewis, waardoor een invulling geven aan een regionaal gedragen kader niet mogelijk is.

Het huidige beleidskader biedt ruimte voor verbeteringen en innovaties. Het uitvoeringsprogramma Opvang, wonen en herstel is naar aanleiding van ontwikkelingen in en signalen over deze beleidsterreinen aangepast.

De uitgangspunten uit het beleidskader Opvang, wonen en herstel sluiten nog steeds aan bij de huidige landelijke en regionale situatie. De afgelopen jaren zijn de doelen en ambities niet veranderd. Het beleidskader biedt ruimte om innovaties en verbeteringen toe te passen. Zo is voor de maatschappelijke opvang recent een actieplan (2020/165700) opgesteld. In de bijlage Voortgangsrapportage en bijstelling Uitvoeringsprogramma Opvang, wonen en herstel vindt u de stand van zaken, de voortgang en bijstelling van de actielijnen uit het uitvoeringsprogramma. Op de actielijnen een preventie offensief en een hersteltraject op maat zijn al veel resultaten bereikt en zetten we voort op de ingeslagen weg. Met de betrekking tot de actielijn zelfstandig thuiswonen versterkt hebben we onze ambities moeten bijstellen door de beperkte beschikbaarheid van goedkope sociale woningen in onze regio, de dilemma's om noodzakelijk voorzieningen voor zeer kwetsbare inwoners zoals een Domus plus of skaeve huse te starten en de niet afnemende druk van cliënten op de voorzieningen. In de tweede bijlage van dit raadsvoorstel is het advies bijgevoegd van

de taskforce huisvesting bijzondere doelgroepen van september 2019. Deze taskforce was een samenwerking van gemeentelijke afdelingen en woningcorporaties. In Haarlem is intensief gezocht naar huisvestingsmogelijkheden die op korte termijn beschikbaar zouden kunnen komen: het gemeentelijk vastgoed, het zorgvastgoed en andere mogelijkheden zijn geïnventariseerd. Er waren op dat moment geen huisvestingsmogelijkheden. Door de gebundelde inspanningen van de taskforce is er wel bereikt dat het kijken naar en onderzoeken van huisvestingsmogelijkheden voor bijzondere doelgroepen op de gezamenlijke agenda is blijven staan. Ook in de regiogemeenten worden nu op deze manier huisvestingsmogelijkheden onderzocht en wordt lokaal gewerkt aan woon-zorg agenda's. Zo werken gemeenten in Zuid-Kennemerland en IJmond samen met corporaties en zorginstellingen aan een pact voor uitstroom. In het eerder genoemde Actieplan keten Maatschappelijke Opvang (2020/165700) zijn verbeterpunten in de keten maatschappelijke opvang benoemd. Deze actiepunten sluiten nauw aan bij de actielijnen uit het uitvoeringsprogramma.

5. Risico's en kanttekeningen

1. Er is financiële onzekerheid

Binnen het sociaal domein is (landelijk) sprake van grote financiële tekorten, met name op Wmo en jeugd. Met betrekking tot de maatschappelijke opvang is er in onze regio ten opzichte van de rijksbijdrage een jaarlijks tekort van 3 miljoen euro. Dat wordt momenteel gefinancierd vanuit de beschermd wonen gelden. De noodzaak van extra beschermd wonen voorzieningen, zoals een Domus plus, skaeve huse en de onduidelijkheden omtrent de werkelijke "uitnameprijs" van cliënten beschermd wonen die overgaan naar de Wet Langdurige Zorg (beoogde ingangsdatum 1 januari 2021), zetten de financiën nog meer onder druk.

De onduidelijkheid over het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen en maatschappelijke opvang én de wijze van doordecentralisatie van centrumgemeenten naar alle gemeenten, geeft veel financiële onzekerheid. Niet alleen is onduidelijk of we als regio voldoende financiën krijgen voor deze taken, ook is de verdeling en wijze van verdeling naar gemeenten – waarbij in de huidige situatie de voorzieningen en cliënten niet evenredig verdeeld zijn- niet helder.

2. Kapte op de woningmarkt en onvoldoende passende woningen voor de doelgroep

De opgave van de doordecentralisatie is voor een groot deel een woonvraagstuk. Er zijn onvoldoende en onvoldoende passende woningen voor cliënten die na verblijf in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen weer zelfstandig gaan wonen. Door afspraken te maken met woningcorporaties, investeerders en ontwikkelaars kunnen gemeenten sturen op toename van dit soort woningen en het realiseren van de doelen voor de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Deze afspraken worden uitgewerkt in onze woonvisie, huisvestingsverordening en in het programma "groei van Haarlem".

3. Acceptatie en inclusie vraagt om verandering in houding van iedereen

Het realiseren van de doelstellingen vraagt om meer acceptatie en inclusie van de mensen met psychiatrische of psycho-sociale kwetsbaarheden. De gedachte dat zij weer een thuis vinden in de wijk vraagt om een verandering in houding van alle betrokken partijen. De nieuwe uitvraag in de Sociale Basis moet hier mede invulling aan geven.

4. Voor de begeleiding en op opvang van mensen gestrand op Schiphol is geen (financiële) oplossing

De positie van Schiphol en de aantallen cliënten van buiten onze regio die via deze luchthaven binnenkomen en aanspraak maken op opvang blijft een vraagstuk voor Haarlemmermeer en de regio. Hiervoor is landelijk aandacht gevraagd maar een duurzame oplossing is nog niet voorhanden.

6. Uitvoering

Het rijk heeft aangekondigd eind 2020 meer duidelijkheid te verschaffen over de praktische en financiële uitwerking van de doorcentralisatie.

Tot die tijd wordt de geïntensiverde regionale samenwerking voortgezet. De focus ligt op het in kaart te brengen wat het wenselijke regionale en lokale voorzieningen niveau is (minder 24-uursvoorzieningen, meer beschut en zelfstandig wonen; Kleinere voorzieningen, meer verspreid over de regio en geïntegreerd in de wijk; Passende woonvoorzieningen voor alle doelgroepen (kwalitatief ander aanbod, meer diversiteit); De lokale randvoorwaarden zijn op orde (woningen, ambulante zorg, inkomen en dagbesteding). De inrichting van de toegang tot deze voorzieningen moet hierop aansluiten.

7. Bijlagen

Bijlage 1 Voortgangsrapportage en bijstelling uitvoeringsprogramma Opvang, wonen en herstel

Bijlage 2 Advies Taskforce Gewoon wonen; Passend wonen voor bijzondere doelgroepen in Haarlem